

# OLYMPIÁDA ZO SLOVENSKEHO JAZYKA A LITERATÚRY

15. ročník, šk. rok 2022/2023  
CELOŠTÁTNE KOLO, kategória B

## I. ČASŤ – PÍSOMNÁ TEST

Čas na vypracovanie testu: 30 minút

### Ukážka 1 Július Satinský – Letné súmraky

*Ideme do prázdnin. Čučoriedky si musia pripraviť nervy. Väčšina rodičov, keď sa začne v lete stmievať, nahlas volá svoje ratolesti domov. Darmo už máte šesťnásť, sedemnásť, osemnásť... len čo sa začne stmievať, alebo sa, nedajbože, zotmie celkom, znie našou krajinou tiahly rev rodičov: „Ingrid, domóóóv!... Boženka, domóóóv!... Zuzka, domóóóv!“ Táborák ešte horí, mládež z chatovej oblasti si spieva tichú pieseň. Táborák zvolna zhasína a do toho sa ozývajú výkriky rodičov.*

*Musíte sa obrniť trpezlivosťou, milé čučoriedky. Samozrejme, treba rodičov poslúchnuť a ísť domov, nebudte na nich našťavané! Príde čas, keď aj vy svoje dcéry budete zháňať pri zotmení do košiara. Chlapčiská čakajú na zotmenie ako na spasenie. Za vidna sa boja prejsť do nejakých smelších manévrov. Nanajvýš vás lapnú za ruku, alebo držia okolo pása.*

*Len čo sa zotmie, už majú ruku kdesi úplne inde.*

*Mám pre vás pochopenie, no som na strane ustráchaných mám a žiarlivých otcov. Á propos, žiarliví otcovia...*

*Od žiarlivých otcov môžu byť žiarlivejší už len žiarliví bratia. Ak je brat starší od sestry, obyčajne má akú-takú autoritu, a keď mama pri zotmení kričí: „Anka, domóóóv!“, pracuje pre matku a zaženie sestru do vrát.*

*Ale keď je brat mladší, dostane od sestry kopačky a poberá sa domov sám. No, poberá – špízuje! Ide od vás preč len zdanlivo a číha na sestru v kroví ako starý Indián. Dáva na sestru pozor, ako keby išlo po zotmení o nejaké nebezpečné veci. Pritom mu musí byť jasné, že sestra má z rodiny zdravé základy, a keď ide do tuhého, uvalí svojmu chlapcovi takú facku, že sa tmavou krajinou ozýva tiahly rev frajera.*

*Do takýchto čias idete aj tohto roku, milé čučoriedky. Nič sa nezmenilo – svätajánske mušky už poletujú, táboráky sa čo nevidiať rozhoria a gitary rozbrnkajú. Musíte rátať s tým, že chlapčiská vám budú brnkať na city.*

*To je už vaša vec, aké máte vyspelé city. Či sú elastické, alebo pevne zakotvené, či sú romantické, alebo uzemnené.*

*Milé čučoriedky, držím vám palce, aby ste mali nervy aj s rodičmi, aj s chlapčiskami a aby ste boli za letných súmrakov nervovo vyvážené.*

Zdroj: SATINSKÝ, J. 2002. *Čučoriedkareň*. Bratislava : Ikar, s. 156 – 157, ISBN 80-551-0329-1, upravené, skrátené.

1. Vypíšte z prvého odseku ukážky 1 synonymum k slovám *pomalý, rozvláčny*. \_\_\_\_\_

2. Ktoré tvrdenie o texte v ukážke 1 je pravdivé?
- A. Hovorové, expresívne a slangové výrazy v texte evokujú nižší rečový prejav najmladšej generácie.
  - B. Autor v texte zámerne použil hovorové a slangové výrazy, aby imitoval spôsob vyjadrovania mladých ľudí.
  - C. Autor sa v texte stavia do pozície mravokárneho mentora, ktorý apeluje na mladé dievčatá a ich správanie.
  - D. Autor si s pochopením spomína na vlastné správanie sa vo veku dnešných mladých ľudí.
3. Koľko odsekov textu bezprostredne reaguje na podstatné meno z názvu ukážky 1?
- A. 9
  - B. 8
  - C. 6
  - D. 5
4. Ktoré tradičné povolanie využil autor v ukážke 1 ako paralelu, do ktorej zasadil svoj text?
- \_\_\_\_\_
5. V ktorej vete sa nenachádza expresívne slovo z ukážky 1?
- A. *Čučoriedky si musia pripraviť nervy.*
  - B. *Príde čas, keď aj vy svoje dcéry budete zháňať pri zotmení do košiara.*
  - C. *Nanajvýš vás lapnú za ruku, alebo držia okolo pása.*
  - D. *Samozrejme, treba rodičov poslúchnuť a ísť domov, nebuďte na nich našťvané!*
6. V ktorej možnosti sa nachádza hodnotiaci častica?
- A. *No, poberá – špízuje!*
  - B. *Darmo už máte šestnásť, sedemnásť, osemnásť...*
  - C. *Len čo sa začne stmievať, alebo sa, nedajbože, zotmie celkom...*
  - D. *Ak je brat starší od sestry, obyčajne má akú-takú autoritu...*
7. Určte slovnodruhovú platnosť opakovane použitého výrazu.  
„Ingrid, domóóóv!... Boženka, domóóóv!... Zuzka, domóóóv!“
- A. citoslovce
  - B. podstatné meno
  - C. príslovka
  - D. častica
8. V ktorej možnosti prichádza k spodobovaniu neznelej spoluhlásky na znelú?
- A. *ako keby išlo po zotmení o nejaké nebezpečné veci*
  - B. *Chlapčiská čakajú na zotmenie ako na spasenie.*
  - C. *mládež z chatovej oblasti si spieva tichú pieseň*
  - D. *Nanajvýš vás lapnú za ruku, alebo držia okolo pása.*
9. Vypíšte z ukážky 1 posledné slovo z vety, v ktorej použil J. Satinský dve dvojice antoným.
- \_\_\_\_\_
10. V ktorej možnosti sa nachádza metonymia z ukážky 1?
- A. *gitary sa rozbrnkajú*
  - B. *mládež z chatovej oblasti si spieva*
  - C. *sestra má z rodiny zdravé základy*
  - D. *táborák zvoľna zhasína*
11. Ktorý slohový postup prevláda v ukážke 1?
- A. opisný
  - B. úvahový
  - C. rozprávací
  - D. výkladový

12. Určte druh vedľajšej vety v nasledujúcom súvetí.

*Príde čas, keď aj vy svoje dcéry budete zháňať pri zotmení do košiara.*

- A. príslovková časová
- B. príslovková príčinná
- C. prívlastková
- D. predmetová

13. V ktorej možnosti majú všetky slovesá rovnaký vid?

- A. držím, uvalí, pripravíť
- B. čakajú, ozýva sa, sú
- C. zaženie, zhasína, horí
- D. číha, rozbrnkajú, rátať

## Ukážka 2

### George Moneyback – Odmeny a zľavy pre každého zdarma

**Využite naše ponuky a nakúpte všetko, čo potrebujete, so zľavami a odmenami:**

- ✓ 20 % v e-shope Phillips.sk
- ✓ až 3 % na čerpacích staniciach Shell
- ✓ až 5 % v potravinách Starý Otec
- ✓ až 4 % v 101 drogerie
- ✓ 4 % na Booking.com
- ✓ 5 % v Tescoma
- ✓ 2 % v Notino

**Neváhajte a prihláste do Georgea. Všetky odmeny a zľavy nájdete v úvodnom prehľade alebo v časti Profil.**

## Ako to celé funguje?



V apke George, v časti profil  
**si aktivujete**  
pár klikmi  
**Moneyback**



Aktivujte si **odmeny, s ktorými**  
**získate peniaze**  
**späť**, alebo  
využite špeciálne zľavy



**Zaplatíte kartou,**  
**mobilom či hodinkami**  
alebo  
použite zľavový kód



Odmeny získate  
**každý mesiac**  
**na účet,**  
s kódom získate zľavu ihneď

14. Ktoré tvrdenie je na základe ukážky 2 pravdivé?
- A. Výhody vyplývajúce z bankového produktu George Moneyback môžu využívať iba majitelia smartfónov.
  - B. Používateľ bankového produktu George Moneyback má zľavu v predajniach elektroniky značky Phillips.
  - C. Aktiváciou služby Moneyback v používateľskom profile má klient automaticky nárok na odmeny.
  - D. Odmeny a zľavové kódy sú klientovi v stanovených intervaloch zasielané na jeho bankový účet.
15. Ktoré tvrdenie je na základe ukážky 2 nepravdivé?
- A. Zľavy poskytované klientom vďaka bankovému produktu George Moneyback sú z rozličných odvetví spotrebného tovaru.
  - B. Spoločnosť Shell poskytuje používateľom bankového produktu George Moneyback vernostný program.
  - C. Vďaka službe Moneyback stačí klientom na nákup v určitom odvetví spotrebného tovaru o pätinu menej finančných prostriedkov.
  - D. Zľavy poskytované klientom vďaka bankovému produktu George Moneyback sú poskytované od viac ako šiestich partnerov.
16. Zámerom textu v ukážke 2 je predovšetkým
- A. informovať o službe.
  - B. reklamovať službu.
  - C. propagovať službu.
  - D. sprostredkovať službu.
17. Ktorá ikona v časti *Ako to celé funguje* obsahuje značku?
- A. prvá zľava
  - B. druhá zľava
  - C. tretia zľava
  - D. štvrtá zľava
18. Vypíšte z ukážky 2 úsek textu obsahujúci gramatickú chybu.
- 
19. V ktorej možnosti sa výslovnosť predložky odlišuje od ostatných troch?
- A. so mnou
  - B. so zľavami
  - C. so starým otcom
  - D. so špeciálnou ponukou
20. Koľko slovesných spôsobov je využitých v ukážke 2? \_\_\_\_\_

**Ukážka 3**  
**Milan Lasica – Zázrak**

*Zamyslene šiel som po ulici  
mal som asi problém dajaký  
a vtom sa ma spýtal malý chlapec  
či sa ešte dejú zázraky*

*Možno som mu mal povedať pravdu  
možno by ju chlapec pochopil  
ale ja som rozpačito mlčal  
jednoducho nemal som dost' síl*

*Načo mu hned' sčerstva vešať na nos  
zázrak že je iba prelud klam  
na pravdu má chlapec fúru času  
keď vyrastie príde na to sám*

*Je to čudné každý muž je taký  
neverí na ženy neverné  
ale občas verí na zázraky  
a tak mu tú vieru neberme*

*Ak aj na vás na ulici chlapec  
uprie ten svoj zasnívaný zrak  
povedzte mu bez zbytočných rečí  
ja tu práve čakám na zázrak*

*Presne taká odpoveď je správna  
znie tak reálne a pravdivo  
chlapec počká na ulici za vás  
a vy môžete ísť na pivo*

Zdroj: <https://www.martinus.sk/?ulitem=1632381>

21. Ktorý druh rýmu dominuje v básni *Zázrak*?

- A. združený
- B. striedavý
- C. obkročný
- D. prerývaný

22. Ktoré tvrdenie o autorovi básne *Zázrak* nie je pravdivé?

- A. Autor v texte využíva iróniu, keď komentuje zmýšľanie mužov.
- B. Autor v básni použil prekvapivé riešenie svojho problému.
- C. Autor v básni používa dieťa ako symbol čistoty a naivity.
- D. Autor v básni pracoval s motívom milosrdnej lži.

23. V ktorej strofe básne *Zázrak* využil autor anaforu?

- A. v prvej
- B. v druhej
- C. v tretej
- D. vo štvrtej

24. Vypíšte z prvej strofy básne *Zázrak* slová, ktoré do nej vnášajú pocit nejednoznačnosti, neurčitosti.

---

25. V ktorej možnosti je správny zápis priamej reči?

- A. *„Ešte sa dejú zázraky?“ Spýtal sa ma malý chlapec.*
- B. *Vtom sa ma spýtal malý chlapec „Ešte sa dejú zázraky?“.*
- C. *Vtom sa ma spýtal malý chlapec: „Ešte sa dejú zázraky?“*
- D. *„Ešte sa dejú zázraky,“ spýtal sa ma malý chlapec.*

OLYMPIÁDA ZO SLOVENSKEHO JAZYKA A LITERATÚRY  
15. ročník, šk. rok 2022/2023  
CELOŠTÁTNE KOLO, kategória B

I. ČASŤ – PÍSOMNÁ  
TVORBA TEXTU

**Čas na tvorbu textu:** 30 minút

Na základe ukážky 1 napíšte krátku **úvahu** (cca 15 viet) na tému:

*Prečo je pre mladých ľudí občas veľmi ťažké zdôverovať sa rodičom?*